

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 5. julija 1901.

List 27.

Vigilija sv. Cirila in Metoda.

(4.—5. julij)

Nocoj, nocoj je črna noč
zbežala gori do nebes
in tožnih lic je vzdihala:
Moj Bog, po zemlji čezinčez
nocoj je jasno kakor dan —
na vsakem griču vidim kres.
Dobrotni Bog, kje mir je moj,
povej, kje dom bo moj nocoj?

In Večni se je nasmehljajal:
Kajne, ti si slovanska noč —
pregnana iz slovanskih src,
pregnana iz slovanskih koč;
v spominj pregnanstva tvojega
zanetili so ogenj vroč...

Prostora hočeš mirnega?
O, ne, nazaj ne smeš več k njim!
V naročju morja tihega
ti varen prostor priskrbim.

A tebi sem slovanski dan
postavil za namestnika:
Oj, dan, ki sta prižgala ga
Slovanska blagovestnika.

—1—.

Velegrad.

V proslavo slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda,
5. julija

Velegrad! . . . Klobuk z glavé,
Pripognite se, kolena!
Zemlje bratske sveta tla
prejmite poljub Slovena!

Gorazd.

Prav poje pesnik, sveta so tla staroslavnege Velegrada, sveta prav vsem Slovanom, severnim in zahodnim, zakaj od tu je prisijala luč sv. vere vsem Slovanom. Tu sem sta prišla na poziv Rastislavov sv. brata Ciril in Metod, učila nevedno ljudstvo, krščevala je, izpreobračala, razlagala mu besedo božjo v domačem jeziku, imela bogoslužje v slovenščini. Velegrad sta si izvolila za svoje središče. Od tu so se razšli božji oznanjevalci med vse širne slovanske rodove, noseč jim vero Kristovo, uteho božjo, razširjuoč med nje največjo vseh kulturnih sil: krščanstvo. Na Velegradu je pa tedaj tudi stoloval veliki slovanski knez Rastislav, ki je bil prijazen in ljub poštenim ljudem, a grozen nasproti vsem klevetnikom slovanskega imena. Njegova in njegovih naslednikov oblast je segala od mogočne Tatre do deroče Drave. Pod gospodstvo velegrajskih vladarjev so torej spadali tudi Slovenci. Solunska brata in velegrajski vladarji so započeli velikansko izobrazovalno delo za vse Slovane.

Zato je Velegrad znamenit za Slovane, zlasti tudi za nas Slovence. Zato, predragi bralec, ako ti razmere dopuščajo, pojdi, pohiti tja na grob sv. Metoda in naučil se boš duha sv. blagovestnikov, ljubezni božje in ljubezni bratske. Glej, ta glavni namen sem imel tudi jaz in ne bom se kesal. Spominji na Velegrad mi ostanejo vedno ljubi in dragi in ne bom jih pozabil. Da pa tudi Tebi vzbudim ljubo zanimanje, opisati hočem na kratko, dasi nepopolno, kar sem videl, slišal in bral.

Ko sem dobil nekaj dni počitnic, porabim jih in se odpravim proti severu. Naglo me potegne vlak po južni železnici na Dunaj. Le malo časa sem se mudil v cesarski stolici. Na Dunaju sem sedel v brzovlak na severni železnici cesarja Ferdinanda in se odpeljal preko Donave mimo zgodovinsko znanega Asperna in Esslinga dalje proti Jedenspeignu. Voz je bil napolnjen z ljudmi. Čuli so se skoro samo nemški glasovi. Sedel sem pri oknu in zrl na prostrano ravnino, po kateri je dirjal vlak. Nehote sem se zamislil v zgodovino. Na tej ravnini se je pred šestimi stoletji odločila usoda Avstrije, usoda, kdo naj vlada med Krkonoši in Jadranskim morjem. Ta bitka je, smemo reči, odločila Avstriji popolnoma drugačno prihodnost, kakor bi jo bila sicer imela. — Pri mestu Breclavu stopi vlak na moravska tla. Slovan se tukaj čuti že kar domačega. Nemci so večinoma izstopili, a vstopajo sedaj do cela Čehi in Slovaki, ki te veselo in prijazno pozdravljajo. Hitro dirja vlak dalje ob Moravi. V razgovor sem se podal z Moravcem, prav pristnim Hanakom. Možu sem menda jaz všečeval in meni mož. Poštena duša ta Hanak! Na vsak način me je hotel spraviti seboj v Kromeriž, češ, da mi bo vse zanimivosti razkazal, da pojdem z njim v njegov dom in da me bo pogostil, kakor se spodobi slovanskemu

bratu. Kljubu toliki prijaznosti mu nisem mogel ugoditi, ker časovne razmere mi niso dopuščale. Kako enkrat je čas minul. Predno sem mislil, zabrlizgal je vlak in se ustavil na postaji Uh. Hradište (Ogrsko Gradišče). Na cilju sem. Poslovim se od Hanaka in stopim iz vlaka.

Ko dam podpisat svoj vozni list, hitim s postaje. Ker je precej daleč do mesta Ogrsko Gradišče in ker tudi ne vem pota na Velegrad, ugodim prijaznemu povabilu voznikovemu in sedem na voz, da se popeljem v mesto. A pametnejše sem storil, da sem že na kolo-dvoru vprašal za pot na Velegrad in prihranil bi si bil pol hoje. Zato moram sedaj nazaj v Staré město in tam naj krenem proti severu na desno. To tudi storim. V Starem městu se mi ponudi deček, da mi nese kovčeg. Pot je lepa, nekoliko napeta. Pred mano se dvigujejo prijazne gorice z gradom buhlovskim, na desni doli pa teče med bogatimi ravninami ponosna Morava. Začnem se razgovarjati z dečkom. Vprašam ga, koliko je še daleč. Odgovori, da bova hodila eno uro, a bolj počasi. Malčik je prav zgovoren. Le škoda, včasih ga nisem mogel razumeti docela, a večina sva se pa le razumela. Pripovedoval mi je raznih reči. Ubogih starišev je, biva v Starem městu in hodi v IV. razred, v jeseni pojde v česko gimnazijo v Hradištu. V nemško gimnazijo, ki je tudi v Gradišču, pa noče iti, ker v to pohaja mnogo judov in tudi nemščine ne razume. Vprašujem ga, kako se ta in ona stvar zove po česko. Pot se hitro pomika, zavijeva jo navzdol. Še nekaj časa in že se zabliščita v daljavi stolpa velegrajske cerkve. Dam dečku zaslužen "bakšiš" in vzamem kovčeg. "Diky, veliky diky!" se mi zahvaljuje, a jaz hitim dalje. Neka tajna, silna moč me žene naprej. Mimo dolgega starega ozidja stopim na prostrano dvorišče. Pred mano je velegrajska cerkev z velečastnim pročeljem. Rad bi stopil v cerkev, a mnogo delalcev prav sedaj nekaj popravlja pred cerkvenimi vratmi, da niti noter ne morem. Poleg tega jame to trenotije precej dež padati. Kaj storiti? Mar naj je moja pot zaman? Ne. Stopim v samostan, zakaj le tu dosežem svoj namen. Pri velegrajskih jezuitih se mi Metodov duh gotovo najbolj vzbudi in oživi. Pozvonim. Samostanski brat mi pride odpret. Lepo me pozdravi in pelje k čast. predstojniku. Predstavim se mu in povem, da sem prišel iz daljnih južnih slovanskih krajev na Velegrad na grob sv. Metoda na božjo pot. Dobrohotno mi stisne roko in sprejme po gostoljubni slovanski navadi. Izprašuje me to in ono, na kar mu odgovarjam. Nato mi pokaže sobo, ki mi je odločena. Ker hočem že drug dan ob desetih oditi, gre mi prijazen gospod Rejzek pokazat cerkev. Po dolgih hodnikih prideva v zakristijo. Ko prestopim cerkveni prag, bil sem kar presenečen. Velikanska notranjščina se mi odpre z vso svojo krasoto in jednoto. Stopim k velikemu oltarju, kjer prebiva Jezus v presv. zakramentu in se vtopim v kratko molitev. Oh, tu sem na tem svetem kraju prvokrat, na kraju, na katerem sta sv. brata učila in krstila naše slovanske prednike, tu na grobu Metodovem. Vsa zunanjščina, ki me je obdajala, povzdigovala me je nekako v nadzemske višine.

Nato mi č. o. Rejzek da pogledati vse zanimivosti in jih pojasni. Cerkev je zidana, kakor je redom zidal cistercijski red v podobi križa in odgovarja vsem stavbenim zahtevam. Dolga je 86 m, menda naj-

daljša na Moravskem; široka je nekaj več nego 23 m. — Povprečna ladija je dolga 34 m, visokost znaša v ladiji 18½ m, v kupoli pa 25 m. Ob straneh je 16 malih oltarjev. Oglejmo si najprej glavni oltar. Prav ves je iz čistega kararskega mramorja. Dal ga je napraviti knez in nadškof olomuški Fürstenberg († 1894). Slog je romanski. Izdelal ga je neki Steinhäuser l. 1864. v Rimu. Stal je 36.000 gld. Zares, to je umetniško delo. Menza je en sam kamen. Pod njo vidimo tri skupine: I. Na evangelijski strani se sv. Ciril umirajoč v Rimu († 14. febr. 869.) poslavlja od svojega brata sv. Metoda, proseč ga: „Ne zapusti, brat, dobrih Mořavcev!“ II. Sv. Metod blagoslavlja na cvetno nedeljo l. 885. v metropolitni cerkvi na kraljevem Velegradu svoje vernike. III. Na epistolski strani prejema sv. Metod v Rimu od papeža Hadrijana II. palij l. 869. v znak nadškofovske časti. Nečesa ne smemo pr-zreti. Okrog štirih nog, ki nosijo menzo, se vijajo venci, ki so zloženi iz raznobarvanih mramornatih drobnih kamenčkov v mozaiku. Kak okrasek!

Tabernakeljnova vratica so zložena iz trojih zelenih in rdečih kamenčkov egiptskega porfirja. Na tabernakljevi levi in desni se klanja Jezusu v presv. zakramentu po en Kerub. Prav mojstersko sta izdelana ta dva Kerubina. Kako fino in naravno se pozna na obleki vsaka posamezna guba, pri kadilnici je vsak ud na veržici natančno izvršen. — Dalje opazujemo na epistolski strani sv. Vavla, na evangelijski pa sv. Ljudmilo iz kararskega mramorja. Razun tega dičite glavni oltar še dve sohi: Sv. Ivan Krstitelj in sv. Ivan Evangelist. Podoba v oltarju je Vnebovzetje Device Marije od jezuita Ignacija Raba. To je bil znamenit slikar. O njegovi slikarski dovršenosti priča še sedaj mnogo cerkvenih slik po Moravskem, Českem in Šleskem. Ko je bil l. 1773. jezuitski red odpravljen, prišel je Rab k cistercijenom na Velegrad, kjer je ostal do svoje smrti († 2. febr. 1787). Skoro vse podobe v cerkvi so njegove.

Na stropu v prezbitერიju je slikar naslikal razne Marijine hvalnice iz lavretanskih litanij, kakor: „Hiša zlata“, „stolp slonokoščeni“ i. dr.

Izmed najlepših podob velegrajskih je gotovo ona sv. Cirila in Metoda od Jana Matejka († 1. novembra 1893.) To podobo, ki jo je sam sv. Oče posvetil, je daroval kot jubilejni dar velegrajski cerkvi narod poljski l. 1885. Vredna je veliko; a od smrtni umetnikove ima še večjo ceno. — Svetilnica romanskega sloga, v ognju pozlačena, je jubilejni dar Njegove svetosti papeža Leona XIII. — Nekdaj je imela cerkev lepe izpovednice, ena se je še ohranila. Vredna je okrog 1000 kron. Na vsaki strani prezbitერიja stoji sohi sv. Cirila in Metoda iz sadre kot spominj na cesarja in kralja Ferdinanda V. dobrotljivega. Nabirajo se sedaj prispevki in kadar se bo nabralo 14.000 K, postavili bodo sohi sv. Cirila in Metoda iz kararskega mramorja.

Pri oltarju sv. Bernarda ugledamo dve banderci. Prvo je veliko poljsko: Marija Čestohovska drži na levi Jezuščka. Kroni obeh sta posejani z dragocenimi biserji, okrog kron je venec 12 zlatih zvezdic. Napis se glasi: „Królówo korony polskie, módl się za nami. — Kraljica poljske krone, prosi

za nas!“ Srebrni orel z zlato krono je snet z vojnega praporja, pod katerim so se Poljaki pred 300 leti bojevali proti Turkom. Drugi napis se glasi: „Na pamiatské tysiacznej rocznicy zgonu świętego Methodego złożyli Wielko-Polanie. — V spominj tisočletnice smrti sv. Metoda zložili Velikopoljaki.“

Drugo banderce je iz Amerike. To spozna vsakdo po rdeče-belih progah in na modrem polju bi naštel 36 belih zvezdic. Podarili so je ameriški Čehi. Kdaj, bereš v napis: „K ročence 1000 letého úmrtí sv. Methoděje věnovali Čechoslované katolíci Spojených států Ameriky. — K tisočletnici smrti sv. Metoda podarili katoliški Čechoslovani Združenih držav ameriških.“ Na sprednji strani je prav lepa Mati Božja ter sv. Ciril in Metod. To banderce je blagoslovil ob navzočnosti ameriških Čehov kardinal kneznadškof praški František de Pavla grof Schoenborn († 1899), ki je takoj po svojem ustoličenju (15. avgusta 1885) prihitel (21. avgusta) na staroslavni Velegrad, kjer je imel prvič kot kardinal pontifikalno mašo.

Prezreti ne smemo poljskega praporja, ki stoji pri glavnem oltarju. Na eni strani je Devica Marija z Lok z Jezuščkom na desnici, v levi drži žezlo. Okrog je napis: „O pani nasza, pod twoje obronę uciekamy się święta Boża rodzićielko, naszemi prosbami nieracz gardzić w potrzebach naszych, ale od vszelakich zlych przygod. — O Gospa naša, pod twojo obrambo se zatekamo, sveta božja porodnica, ne zavrzi naših prošenj v naših potrebah, ampak reši nas vseh zlih dogodkov.“ Nad podobo je golobček z vejico. Spodaj so znaki treh dežel: pomoravski, helmiński in malborski. Na drugi strani je sv. Vojteh in kitica njegove pesmi: „Bogarodica, dzievica, Bogiemoslawiona Maria! U twoego Syna Hospodyna Matko zvolena Maria! ziscinam, spuscinam Kyrie eleison, Twego Syna chrzesciciela zbozny czas. — Božja porodnica, devica Marija, od Boga proslavljena Mati Marija, stori nam, izprosi nam Kirieelejson, od Tvojega Sina, odrešenika, pobožno življenje.“ Zastavo in banderce je prinesla poljska deputacija 6. septembra 1885. na Velegrad.

Starinsko zanimive so korne klopi, v katerih so nekodaj cistercijenci opravljali svoj oficij. Sedaj niso v nikako rabo in so le za okrasek v cerkvi. V svoji prvotni dovršenosti bi bile sedaj gotovo vredne 200.000 kron. Noben potnik, ki se zanima za umetnost, naj ne pozabi ogledati si teh klopi. Koliko je tu reliefnih podob, in kako vse fino izrezljano in dovršeno! — Ko stojimo v glavni ladiji pri teh klopih, ozrimo se kvišku in pogledjmo slike na stropu, kajti zanimive so v umetniškem tako tudi v zgodovinskem oziru. Na stropni sliki je izražena ideja: po ognju in vodi v nebo. V sredi vidimo najsvetejšo Trojico v nebeški slavi, Devico Marijo, nebes Kraljico, in angelje z venci in palmami. Modri nebeški oblok sloni na slopeh. V nebo vodite dve poti. V smeri proti glavnemu oltarju je označena pot v nebesa po ognju. Meseca januarija l. 1421. namreč so moravski Taboritje

napadli velegrajski samostan. Požgali in oropali so vse, kar se je le dalo. Menihi so večinoma ušli v bližnje Ogrsko Gradišče. Opat Ivana, njegovega lastnega brata, duhovnika Petra, in dva redovna brata so napadniki ujeli in jih na gromadi v cerkvi sežgali. S tem prizorom je označena pot v nebesa po ognju. — Obrnimo se na drugo stran proti glavnim vratom. Tu vidimo naslikan krst českega kneza Bořivoja. Le potem, ko je človek oblit z vodo pri sv. krstu, se mu odpre pot v nebesa. Bořivoja je l. 874. krstil sv. Metod na Velegradu. Tedaj, ko se je cerkev slikala, mislili so, da je bil Bořivoj krščen že l. 874. Zato sta tu sv. Ciril in Metod anahronistično naslikana. — Na oboku čitamo: „Do MVs haeC sVb Abbate FLorlano InnoVata Vt fLoreat“, t. j. „Ta dom, pod opatom Florianom prenovljen, naj cvete“. Velike črke tu dajejo letnico 1722. L. 1685 je strašen požar uničil samostan in cerkev. Še ni bilo docela vse popravljeno, kar je nastal drugi požar, ki uniči oba zvonika, zakristijo, konvent in prelaturu. Opat Florijan Nezorin († 1724) je jel popravljati, in dne 2. oktobra 1735 je bila cerkev na novo posvečena. Po preteku 140 let (do 1875) je bilo cerkvi v vsakem oziru treba novih popravil. Stvar je bila jako težavna, ker menihov ni bilo več. Po požrtvovalnosti gorečih in podvzetnih duhovnikov se je posrečilo, da je bila cerkev ob času jubileja l. 1863 znotraj že prenovljena. Ta popravila so stala 80.000 gld.; vse dar plemenitih dobrotnikov. Vsaka cerkev bi lahko bila ponosna na tako notranjščino.

Pod korom ugledamo krasno mramornato krstilnico, jubilejni dar olomuških bogoslovcev. Postavljena je bila 6. aprila l. 1885. Na pokrovu, ki pa je lesen, so reliefne podobe sv. Cirila in Metoda, sv. Ivana Nepomuka, blaženega Ivana Sankandra in štirih evangelistov.

Ker je glavni oltar posvečen Marijinemu Vnebovzetju, zato so prav primerno odločili kapelo prižnici nasproti sv. Metodu, kapelo poleg prižnice pa sv. Cirilu, tako da je govorniku mogoče kar s prižnice slovanskim romarjem na nje pokazati.

Oglejmo si najprej kapelo sv. Metoda. V oltarni podobi je krst českega kneza Bořivoja po sv. Metodu l. 874 od Ignacija Raba. Na epistolski strani na steni je naslikan umirajoč puščavnik s krono na glavi. To je Svetopolk II., sin Svetopolka kralja velikomoravskega. Združil se je s Nemci proti svojemu bratu Mojmiru II., bojeval nosrečno in užil mnogo britkega. Zato je zapustil svet in se podal v gozd blizu Zobora na Nitranskem, kjer se je nepoznan pridružil trem puščavnikom, da bi tako delal pokoro za svoje grehe in grehe svojih starišev. Še le na smrtni postelji se jim je dal spoznati bodreč jih k zaupanju v božje usmiljenje. — Na evangelijski strani vidimo to-le sliko: Sv. Metod je hotel iz Rima odvesti telo svojega brata sv. Cirila, da bi bil tako zvest naročilu materinemu, ki je rekla: „Kdor izmed vaju preje umrje, naj pomni, da pokoplje svojega brata v rodni zemlji“. Toda Rimljani niso hoteli izročiti telesa sv. Cirila. Zato ga je sklenil sv. Metod po noči odpeljati, toda voz zunaj mesta ni hotel dalje. Mrtvi Ciril je vzdignil svojo roko in pokazal proti Rimu v dokaz, da hoče v Rimu počivati.

V zgornjem delu vidimo na eni strani podobo s sklenjenima rokama in z očmi proti nebu obrnjenimi,

na nasprotni strani pa podobno postavo, ki razlaga besedo božjo. Molitev in besedo božjo je namreč sv. Metod porabljeval ob izpreobračanju Slovanov. Poklek-nimo nekoliko pred oltar sv. Metoda in prosimo velikega svetnika sv. Metoda, da bi tudi mi imeli iste gorečnosti in ljubezni do svojega bližnjega, kakoršno je on imel pri izpreobračanju nevernih Slovanov.

Kapeli sv. Metoda nasproti je kapela sv. Cirila, prav poleg prižnice. Oglejmo si tudi to. V oltarni podobi vidimo sv. Cirila, kako poučuje otročiče, katere so matere dovedle k njemu. On, ki so ga zavoljo njegove velikanske učenosti imenovali splošno „modrijana“, ljubeznjivo uči verskih resnic male Slované. Na stenah se nam predočuje prihod sv. bratov na Velegrad l. 863. Njuni učenci nesejo ostanke sv. Klementa, katere je na prejšnjem misijonu našel sv. Ciril na Kerzonu. Sprejme jih moravski knez Rastislav. Na evangelijski strani je naslikano, kako Svetopolk pogasča svoje goste na kraljevem Velegradu. Tu vidimo sv. Metoda, Svetopolka, njegovo soprogo in druge slovanske kneze. A nekdo sedi na tleh? To je Bořivoj, knez česki. Ker je še pogan, zato ne sme biti skristijani pri mizi. Tako pripoveduje stara pripovedka. Zato pa tudi Bořivoj ni ostal nadalje pogan, ampak se je dal na Velegradu sv. Metodu krstiti. Nad temi slikami vidimo dve osebi v pluvialih. Ena je papež Nikolaj I., ki je pozval sveta brata v Rim l. 868, a sveti papež je preje umrl nego sta brata prišla do Rima. Druga oseba je papež Hadrijan I., ki je šel s svojo duhovščino in z rimskim ljudstvom svetima bratoma naproti, da bi tako slovesno sprejel ostanke sv. Klementa, ki sta jih nosila seboj. Na stropu je naslikano vnebovzetje sv. Cirila.

Za nas zanimiva je dalje kapela sv. Vavla. V oltarni podobi je naslikano usmrčenje sv. Vavla (28. oktobra l. 935 v Stari Boleslavi). Slikarija na obeh straneh nam predočuje ustanovitelja velegrajskega samostana Vladislava Henrika na epistolski strani in njegovo soprogo Ano na evangelijski strani. Oba sta bila bolna. Vladislav in Ana sta imela že tri leta hudo trganje po udih (pokostnico). Neko noč se je Ani prikazal sv. Venčeslav. Obljubi ji zdravja, ako bo potovala v čast blaženi Devici Mariji v afensko dolino in olepšala ondoto leseno cerkvico. Zjutraj pripoveduje Ana svojemu možu prikazen. Tudi Vladislav ji pripoveduje, da je to noč premišljeval križanega Jezusa in je zelo potolažen. Zaveže se z obljubo, da hoče spolniti, kar se od nju zahteva. In res, ozdravela sta oba. Takoj se podasta na pot ne vedoč, kam prideta. Pridruži se njima potnik, ki je spremlja in vodi prav do cilja. Ta spremljevalec je bil sv. Vavla. Na Štajarskem blizu erlafskega jezera je živel benediktinski menih kot puščavnik, ki je imel podobo Matere Božje. K tej podobi jo je pripeljal sv. Venčeslav. Tu sta molila in dala postaviti kamenito kapelo, ki še dandanes stoji z napisom ustanoviteljev in z letnico 1200. To je pričetek slavne božje poti v Marijinem Selu (Maria Zell). Kapelica je sedaj znotraj obložena s srebrom zunaj pa z mramorjem, a nad kapelico se sedaj dviguje velikanska romarska cerkev.

Oglejmo si še nekoliko slike. Na evangelijski strani kleči žena pred sv. Vavlom, ki se ji je po

noči prikazal. Spodaj na stopnicah je vojak na straži. Na epistolski strani je knez Vladislav na postelji v hudih bolečinah. Križani Izveličar vlija balzam v njegove bolesterne ude. Na stropu je vnebovzetje sv. Vavla. Tudi ostale podobe so prav lepe.

Zares, lepa in znamenita je cerkev velegrajska; a veliko slavnější bi še postala ako bi se našel grob sv. Metoda. Žalibog, da ne vemo, kje počivajo zemski ostanki sv. Metoda. Toliko je gotovo, da je pokopan na Velegradu v metropolitni cerkvi na evangelijski strani. Bog daj, da bi po tisočletju našli grob tega največjega slovanskega svetnika!

Ko sem z velečastitim o. Rejzekom ogledal cerkev, zahvalil sem se mu in sem odšel v svojo sobo, da sem odpravil zadnji del svojih duhovniških molitev. Nato sem se nekoliko ogledal po svoji sobi. Kako je vse priprosto, in vendar tako ljubko in prijetno je tu notri prebivati. Človek tako lahko pozabi na svet in njegove veselice in se uda premišljevanju večnih resnic. Prav poleg moje sobe je soba čast. o. Weiss. Ko je bila s ura, pride me g. sosed klicat, da greva k večerji. Obednica je velika, ker je bilo nekdaž tu veliko več prebivalcev, nego jih je sedaj. Pri večerji je bil kanonik Hohenwart, ki je tudi prišel na božjo pot na Velegrad. Sedel sem poleg o. Weiss. Izprva je nekaj časa eden novicev čital sv. Pismo. Zares, kako se vse v lepem redu in mirno vrši. Neka vzvišenost vlada in vodi vse, človek se čuti v taki družbi kar poduhovljenega, poživljenega. In ti veseli, zadovoljni in prijazni obrazi! Kje najdeš tako čilost, veselost med svetom? O, ta zadovoljnost je sad tihega svetega življenja, zastoj bi je iskal med šumom sveta, najdeš jo le v ozki sobici samostanskih zidov! Ko je nehal novic brati, jel se je kaj živahno razgovarjati z menoj o. Weiss. On je sicer rodom Nemec, a se je prav dobro priučil češčini. Ker je čeških jezuitov sedaj še bolj malo, poslali so njega radi češkega jezika na Velegrad. Čehi bolj neradi stopajo v Jezusovo družbo, veliko ovir jim dela nemščina v študijah; a sčasoma bo boljše. Kadar se red nekoliko bolj razširi med Čehi, imeli bodo novici ves pouk v češčini. Sedaj imajo jezuitje na Češkem in Moravskem menda samo v štirih krajih svoje redovne hiše. Na Velegrad so prišli šele l. 1890. L. 1883 je namreč kupil iz privatnih rok velegrajski samostan knez nadškof olomuški, kardinal Friderik Fürstenberg in 18. decembra 1890 je poklical sinove sv. Ignacija, da bi bili čuvaji veličastne velegrajske cerkve. Imajo tudi oskrbovati dušno pastirstvo. Sedaj je v samostanu rektor, minister in 7 drugih očetov, novicev je 8. Kmalu bo veliko lepega novega naraščaja.

Isti večer nisem mogel takoj zaspati. Preden sem šel k počitku, prebiral sem zgodovino velegrajsko. In to mi ni dalo zaspati. Misli so uhajale nazaj v davno slovansko preteklost, v prizor iz l. 863. po Kristu. — Ves Velegrad je bil praznično oblečen. Velike množice slovanskega ljudstva so prihitele v mesto. Slišali so, da se mestu bližata sveta moža, ki sta prišla daleč tam od Bizanta. Koliko časa je pošteno ljudstvo želelo dobrih dušnih pastirjev. Nemški duhovniki niso razumeli in govorili slovanskega jezika, zato niso mogli ljudstva prav po-

učiti v svetih resnicah. In narod, kako bi se bil zadovoljil s takimi dušnimi pastirji v dušnih zadevah in potrebah. Zato je pač dovolj razlogov imel Rastislav, da je prosil bizantinskega cesarja Mihajla dobrih duhovnikov, ki bi govorili slovanski. Cesar Mihajlo je poslal učena in pobožna brata Cirila in Metoda. Doma sta bila iz Soluna, kjer je bivalo mnogo Slovanov. In res, prišla sta na Velikomoravsko, prinesla sta že seboj, kakor trdijo učenjaki, svete knjige pisane vsolunski slovansčini (staroslovensčini), prinesla sta tudi seboj ostanke sv. Klementa, katere je našel sv. Ciril v Kerzonu. Veličasten je bil ta dohod. Knez Rastislav sam in vse ljudstvo jima je šlo nasproti in ju sprejelo z veliko slovesnostjo na knežjem Velegradu, glavnem mestu Velike Morave.

Sveta brata Ciril in Metod sta prišla na Veliko Moravo — in v malo letih ima slovanski svet vso drugo podobo. Odkod to? Odkod ta izprememba? Sveta moža sta se s prav apostolsko gorečnostjo poprijela svojega dela, utrjevala sta ljudstvo v veri, populila sta korenine paganstva, govorila v jeziku ljudstvu razumljivem in ga poučevala v resnicah sv. vere v domači besedi. Krog sebe sta zbirala ukaželjne mladeniče, učila je in je pripravljala za duhovski stan, da bi tem potem preskrbela deželi domačih duhovnikov. Na Moravi sta sveta brata razvila svoje plodonosno delovanje. V kratkem času sta povzdignila narod do visoke stopinje omike. Glas o njihju uspešnem delovanju se je širil na vse strani. Da bi si pridobila srca ljudstva, spisala sta bogoslužne knjige v slovanskem (staroslovenskem) jeziku. Papež sam je občudoval njih neumorno požrtvovalnost in strmел nad vsm, kar sta izvršila v slavo božjo in v blagor človeštva. Potrdil je, da se naj slovansčina rabi pri službi božji in zažugal vsem onim, ki bi se drznili grditi slovanski jezik. Slovansčina je tedaj postala svet jezik. prav tako svet kakor grški in latinski. Sveta brata je papež posvetil v škofa; žal, da je Ciril kmalu umrl. Toliko bolj se je trudil potem Metod za pošteno slovansko ljudstvo. Zato pa ga je papež kmalu povzdignil za panonsko-moravskega nadškofa. S podvojeno gorečnostjo je deloval nadškof Metod v vinogradu Gospodovem. Potoval je po deželi, učil in potrjeval vernike, birmoval, zidal cerkve, in posvečeval izobražene in pridne slovenske mladeniče v mašnike, ki so opravljali službo božjo v slovenskem jeziku. Nikdar pa ne smemo pozabiti, da so sv. Metodu hodili na roko velegrajski vladarji in panonski slovenski knez Kocel. Sicer so vstali nasprotniki, obdolžili svetega moža, obdolžili ga po krivem in ga vrgli v ječo, a Rim se je zanj potegnil, in mu podelil še večjo čast.

V resnici čuditi se moramo, kako hitro sta sv. brata v zvezi s slovanskimi vladarji povzdignila Slovane na tako visoko stopinjo izobraženosti. Velegrad je bil pravo ognjišče in središče vsega kulturnega dela. Od tu se je širila na vse strani omika in napredek. Na Velegradu se je krasno razcvetela slovanska (staroslovenska) književnost, to dobo, ko ne nahajamo še med drugimi evropskimi narodi nikakega sledu o narodnem pismu. Na Velegradu

in v slovenskem Blatogradu sta sv. Ciril in Metod s svojimi učenci spisala mnogo svetih knjig v glagolici, katero je izumil sv. Ciril. Celo sv. Pismo je bilo uže ta čas prevedeno na slovanski (staroslovanski) jezik. Slovensko ljudstvo je bilo olikano. Saj je znano, da je bilo ob smrti Metodovi v njegovi nadškofiji nad 200 duhovnikov, kar je za tedanje razmere ogromno veliko.

A tudi mogočni so bili velegrajski vladarji, ker so bili neodvisni od tujcev. Zgodovina nam priča, da je Velika Moravska cvetla pod slavnimi vladarji Mojmirom, Rastislavom in Svetopolkom. Država velikomoravska je bila velika in bogata. Pod Veliko Moravsko so spadali Slovenci po Štajarskem, po zapadnem Ogerskem in po Spodnjem Avstrijskem. Prijateljske vezi so vezale Velikomoravce s korotanskimi sosednjimi Slovenci. — Prihrul pa je vihar, sovražni Nemci so se zvezali z Madjari, pustošili so lepe slovanske pokrajine, po njih ropali, morili in požigali. Veliko je tega zakrivila slovanska nesloga, ker so se Svetopolkovi sinovi med seboj prepirali in se slabili proti skupnemu sovražniku. Padel je Velegrad, padla Velika Moravska in z njo prva kulturna doba slovanstva. Naval divjih Madjarov smatra veliki zgodovinar Palacky za najusodnejši dogodek v evropski zgodovini in za največjo nesrečo Slovanom v teku tisočletij, kajti Madjari so se vrinili kakor zagozda med Slované in jih ločili v severne in južne. Slovenci v Veliki Moravski so se na Ogerskem pomadjarili, ponemčili pa na Štajarskem in na Spodnjem Avstrijskem.

Slovanska liturgija je bila kruto pregnana iz Velike Morave. Metodovi učenci (Gorazd, Klement, Naum, Angelik) so bežali k južnim bratom in našli tu varno zavetje. Poprijeli so se je Hrvati, Srbi, Bolgari in vsi Rusi. Tako je minila prva kulturna doba slovanska na razvalinah Velegrada.

Drugi dan je bila nedelja. Vstal sem zgodaj, da sem opravil svoj oficij. Nato sem maševal, izbral sem si oltar sv. Cirila. Po maši sem bil prisoten pri pridigi. Ljudi je bilo obilo, sploh je moravsko ljudstvo jako pošteno in pobožno, kakor mi je zatrjeval o. Weiss, dočim so Čehi v kraljestvu v tem oziru menda veliko slabši. Ker mi je bilo malo časa na razpolago, porabil sem ostali dopoldan, da sem si ogledal Velegrad. Omeniti moram kapelice sv. Cirila, ki je blizu velike cerkve. Majhna je in priprosta, a narodna tradicija pripoveduje, da je na tem kraju posvetil cerkvico sv. Ciril, da sta v tej učila sv. brata in da se je v nji dal krstiti česki knez Bořivoj s svojo soprogo sv. Ljudmilo.

Današnji Velegrad je pravzaprav vas; a Velegrajci so hudi, ako bi jim to rekel, ker „kraljevi Velegrad je mesto“. Prebivalcev šteje okrog 1000 in leži v dolini, ki je proti vzhodu odprta, a za njo se vzdiguje gozd z Buhlovskim gradom. Kraj je prav lep in prijeten, da se vsakemu prikupi. Ulice so široke in hiše jako čedne.

Nekedanji Velegrad pod mogočnimi velegrajskimi vladarji je bilo veliko in utrjeno mesto. Kronisti je imenujejo „ineffabilis munitio — neizrekljiva za-

bramba“. Nekateri učenjaki stavijo stari Velegrad bolj proti Moravi, tja, kjer je Staré město in Hradiště (Gradišče). Vendar, kakor dokazujejo razne priče, je sedanji Velegrad ali prav tam, kjer je bil stari Velegrad ali pa prav blizu.

Velegrad so Madjari razdejali l. 906 ali 907. Od stare slovanske prestolnice je ostal le del mesta, ki je bil po Moravi zavarovan.

Škofija velegrajska je prestala v sredini enajstega stoletja. Ko je l. 1028. prišel česki vojvoda Břetislav v te kraje in videl razvaline staroslavne stolnice, ganil ga je pogled na te ruševine, da se je milo izjokal. „V srcu me je zbolelo in izjokal sem se“, pripoveduje sam, „ko sem porušena videl tista sveta mesta, kjer se je nam počelo krščanstvo; cerkve pa do zadnje vse opustošene, razdrte, oropane in oskrunjene“.

In Břetislav je prijel meč in zapodil Madjare nazaj v ogersko ravan. Da je Velegrad tako naglo propal, je vzrok ta, ker je bilo mesto po tedanji šegi leseno. Docela Velegrad ni nikdar prejenjal, l. 1190. je pa Vladislav, mejni grof moravski, ustanovil opatijo velegrajsko in jo dal cisterijencem.

Pred vsim mi je ugajala na Moravi narodna noša, katero so še precej ohranili. Opazoval sem jo na ljudeh, ki so hiteli v cerkev k deseti maši. To so zdravi, krepki in prijazni ljudje.

Čas mi je potekal, šel sem še enkrat v cerkev poslovit se od svetega kraja in priporočit se svetima blagovestnikoma, da bi izprosila priljubem Bogu miru in sloge slovanskemu narodu — zlasti svojim Slovencem — da bi vsi Slovani njiju posnemali v ljubezni za čast božjo in do bližnjega in v ljubezni do rimske stolice.

Poslovil sem se še od prijaznih očetov in se jim zahvalil za vso gostoljubnost. A čast. o. rektor me ni pustil preje, nego da sem kosil. Ker sem tem načinom zamudil pošto, napotil sem se peš na bližnjo postajo Ogrsko Gradišče, odkoder sem se odpeljal proti Olomucu.

A. M.

Najlepši dan.

Blažena čutila nepokvarjenega otročjega srca v dan prvega sv. obhajila kaj lepo izraža sledeče ljubo pisemce:

„Ljuba mati!

Kako bi ti mogla popisati srečo, ki sem jo občutila na dan svojega prvega obhajila! O, ta dan je bil najlepši v mojem življenju; zakaj ne trpi naprej, za vselej dan, ko sem prejela svojega Boga v svoje srce. Ljuba mati! Že na predvečer sem se čutila tako srečno po izpovedi. Nedolžnost, svetla nedolžnost je kraljevala v mojem srcu. Zvečer sem šla še enkrat obiskat ljubega Jezusa v cerkev. Čisto sama sem klečala preo oltarjem in mislila na to, da bo drugi

dan dobri Bog iz tabrnakeljna prišel v moje srce. — Drugo jutro sem zgodaj vstala, opravila jutranjo molitev in hitela v šolo, kjer so se zbirale moje tovarišice. Mnoge so bile veliko lepše opravljene kakor jaz, a nisem jih zavidala za lepo oblačilo, ker vem, da Jezusu nobena reč ni bolj všeč, kakor čisto, ljubeče srce. Šle smo skupno v cerkev, zvonovi so veselo zvonili in v srcu sem čutila toliko srečo, da je ne morem dopovedati. Ko nam je mašnik med sv. mašo govoril o veliki sreči, katere bomo deležne, zalile so mi solze oči. Čas se mi je zdel tako dolg, kar pričakati nisem mogla veselega trenutka. Slednjič je prišla vrsta na me, pristopila sem k mizi Gospodovi, tresla sem se samega veselja in zdaj — zdaj, mati! — Jezus se je zedinil z menoj! Zavžila sem ga, in ko sem zopet zbrala svoje misli, začela sem se pogovarjati z Jezusom. Govorila sem z njim in zdelo se mi je, da čujem sladek glas v svojem notranjem: „Da, moja ljubljena hči, jaz sem pri tebi, v tvojem srcu sem si postavil sedež in obdajajo me sveti angeli“. Brisala sem si oči, ker tekale so mi po licih solze, sladke solze veselja in ljubezni. Jezus je v mojem srcu! Ne vem, kaj sem vse molila; a zahvalila sem ga in prosila sem za Te, ljuba mati, in za očeta in za mojega bratca, ki je umrl in si mi rekla, da naj molim zanj Po sv. maši smo šle k Marijinemu oltarju in se poklonile svetej Devici. Nikoli nisem še s toliko pobožnostjo molila k Mariji, kakor to jutro; zahvalila sem jo za vso ljubezen, ki mi jo je izkazovala in obljubila sem, da hočem do konca svojega življenja ostati njen zvesti otrok. V znamenju hvaležnosti sem podarila Marijinemu oltarju svečo, ki sem jo držala pri sv. obhajilu.

Ves dan sem se čutila nepopisno srečno, nobena reč ni kalila mojega veselja. Po večerni molitvi sem se vlegla k počitku in predno sem zaspala, zdelo se mi je, da zopet slišim oni znani sladki glas: „Le zaspij, ljuba moja hčerka, zaspij, jaz sem v tvojem srcu in angelj varuh čuva nad teboj“. Zaspala sem sladko in še v spanju se mi je sanjalo o angeljih in o Materi božji. — Tako je minul ta srečni dan. O, da bi nikdar ne bil minul! Pozdrav od Tvoje hčerke Marice“.

Iz „Amerikanskega Slovenca“.

Razgled po domovini.

Z Dolenskega. Ponedeljnk, dne 17. junija ob 4. uri popoldne se je odpeljal skupni vlak od Zati-

čine, na katerem je bilo kakih 250 deklet Marijine družbe Žužemberško in Ajdovške župnije. Tem so se pridružili možje in žene iz župnij: Ajdovec, Dobrnice, Hinje, Sela in Žužemberk. Romarje sta spremljala oba gospoda kapelana Žužemberška, g. kapelan Dobrniški in Hinjski ter župnika Ajdovski in Selski. Vseh skupaj je bilo 697 oseb. Od Otoč se je razvil dolg spreved proti Brezijam: na čelu dekleta Marijine družbe z družbenim banderom žužemberškim. V tako lepem redu smo šli proti Mariji Pomočnici, kamor smo dospeli ob 8. uri. Med potjo so peli pevci litanije in pesmi Mariji na čast, v cerkvi pa je v jedrnatem govoru počastil Marijo č. g. kameniški kapelan Hinko Povše; na to so bile slovesne litanije pred Marijinim altarjem.

Vtorek, 18. junija, so se začele sv. maše že ob pol 4. uri, ob 5. uri je bilo skupno sv. obhajilo, ob 6. uri pa slovesna peta sveta maša. Ko je ta maša minila, poslovili smo se od Marijinega svetišča in odšli proti Otočam.

Jasno se je pokazalo s tem romanjem, kako je naše ljudstvo verno in vneto za vsako cerkveno in verno dejanje. — Na božjih potih se našim trpinom srce razbremeni in duša se povzdigne vtiste nebne višave, odkoder edino vsem nam rosi milost Božja in Božji blagoslov. — k.

Od gorenske strani. (Odprto pismo slavnemu vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda!)

Kakor je naznanila naša cenjena „Danica“ v svojem 10. listu t. l., imela bo slavna družba sv. Cirila in Metoda letos v četrtek 8. avgusta svojo glavno skupščino v Mariboru. — Kakor je znano, vršila se je lanskega leta v dan 5. avgusta na Ponkvi, rojstnem kraju neumrljivega knežškofa Antona Martina Slomšek stoletnica rojstva tega preslavnega slovenskega rojaka. Slavnosti onega dneva so bile resnično velikanske ter so v trajen spominj globoko vpisane v srcih onih, ki so bili tako srečni, da so se jih osebno vdeležili. Eno misel, kako naj bi se bile te slavnosti še spopolnile, je gojil takrat — brez lastne hvale bodi povedano! — uprav pisalec teh vrstic v svojem srcu; a prepozno si je domislil. Nameraval je namreč staviti predlog: naj bi vdeleženci Ponkviških slavnostij naslednji dan, 6. avgusta še skupno poromali v Maribor ter počastili ondi v grobu počivajoče telesne ostanke Slomškov. (Pisalec teh vrstic je bil za svojo osebo tudi spolnil ta sklep in namen).

Letos tedaj ima slavna družba sv. Cirila in Metoda svoje glavno zborovanje v Mariboru, zato se zamujeno zdaj popravi prav lahko. Slavno vodstvo naj torej blagovoli vravnati svoj program tako, da skupščinarji vzajemno obiščejo Slomškov grob, bodi si le na kratko, ali pa naj se vravna tako, da se v njih navzočnosti v grobni kapelici opravi tudi sv. maša. To, se ume, naj bo določil in sklenil slavni odbor.

Vsi, ki smo bili ali sovrstniki Slomškov, t. j. ki smo živeli z njim ob enem času, ali pa, ki so se rodili še le pozneje, vsi se gotovo strinjamo v neomejenem spoštovanju do neumrlega prvaka našega naroda. Zato se ali osebno, ali pa vsaj v duhu združimo v dan 8. avgusta t. l. ob grobu preslavnega moža ter želeč mu večnega pokoja priporočimo tudi sebe in

naš bedni rod, da nas ne zapusti s svojo priprošujo pri Bogu! —

Še nekaj naj smem dostaviti: Rojstna hiša pre-slavnega Slomškega se vidi dobro z železnične proge k desni roki, ko vodi vlak od Celja proti postaji Ponkva. Le par streljajev pred postajo Ponkevsko je in prav čisto blizu železniške proge. Ni na višavi gori, kot menda mnogokrat kdo misli gledajoč neko obširno poslopje na nekem hribu. Nasvetujemo, — da! iskreno prosimo, naj se oni dan, t. j. 8. avgusta, za gotovo ne prezre obča želja, da se okinča in označi, ko se popeljemo memo, slovečidom Slomškov s plapaločimi zastavami. Tudi v dan 5. avgusta lanskega leta bilo je tako.

Ako pa kedo še kaj boljšega nasvetuje, dobro!

Nadučitelj Josip Levičnik.

* * *

Jako nas zanimlje, da častiti starina-pisatelj, tako rad se udeležujoč naših velikih skupščin, gleda uprav v družbi sv. Cirila in Metoda jasno to, česar mnogo drugih — tudi gledajočih — ne vidi, t. j. videti noče. Zanimlje nas, pravimo: saj je menda nadučitelj Levičnikovo ime dosti dober porok tisti slovenski vernosti, ki je tej družbi bila vselej in jej je še danes zvezda-vodnica. — A naša družba se do-zdeva nekaterim verska premalo, sopet drugim pa verska preveč. Ta resnična, a nad vse značilna prikazen je ob taki družbi prav za prav le pri nas mo-goča. Jasni torej tudi samo ob sebi, da to naziranje ne biva notri sredi duše, ampak se glasi le koncem jezika. Izrodek je to naziranje oni pogubeči nas boje-vitosti, ki dandanes otúja pri nas brata bratu in se-stro sestro, češ: ti si nevernež, jaz sem pa svet; ti si bogotajna osebnost — a jaz gledam v Božijo jasnôbo; jaz te osebno ne maram, zato si ti liberallec, jaz te osebno ne maram, zato si ti klerikalec. — Naša družba, pravite, je preveč verska! Dragi moji! kako pa naj izrejamo svojo mladino, če ne versko! Ali so pač drugače izrejala vsa verstva do sedaj in vsi na-rodni do danes, nego v tej naši družbi izrejamo mi? Naša družba, sodite, je verska premalo? — Roko na srce — ste li res v stanu tega verjeti sami sebi? Skoraj izključljivo so šolske sestre naše družbine učiteljice: a, se vé to, ničesa ne odločuje tam, kjer sploh no-čejo, da bi kaj takega odločevalo. In tem načinom versko nastavlja v svojih družbinih zavodih sedanji družbin odbor. — Tudi narodna je nekaternikom naša družba preveč: ker edini preveč. Ta nesrečni dan pa še ni morečim žarom vzšel nad slovenskim ozem-ljem, da bi si upal očitno kdo tega reči, da smo na-rodni preveč. Enkrat se je zastavil po malem tudi ta korak, a koračniki so se koj začetkom tega črnega posla ustrašili sami: ne sicer svoje vesti, ki je ni-majo — pač pa so se ustrašili nepokvarjenega na-roda, ki bi je bil obsodil soglasno; naroda, ki ga sle-piti morajo zato, da splezajo na njega ramenih sami naprej. Ta dan, da očitno obsodijo našo družbo kot prenarodno, še le pride. — Povodom tega nam všečega Levičnikovega predloga do naše družbe izjavljamo tu v cerkvenem listu in v svojem poslanju ter vsakemu jasno v obraz vso odločnostijo: da naj

bi se le veselila isto tako cerkev na Slovenskem in veselil naj bi se vesoljni narod na Slovenskem vsega dosedanjega verskega in narodnega delovanja družbe sv. Cirila in Metoda. Veseli naj se družbe toliko časa, dokler jo ima in jo sploh hoče imeti. — Če pa kdo misli drugače, nego beležujemo tu — prosta mu pot. Mi načelom ne vsilujemo svojih nazorov nikamor in nikomur. — A kdor ne meni samo na tihem tako; ampak se osmeli v svoji ošabnosti in piše in govori in agituje — in sicer naravnostnim ali pa zahrbtnim in zavratnim načinom ter se trudi zanesti še v to do sedaj neizkaljeno edinostno svetišče naše družbe razpor: ta je ali slab vernik ali slab narodnjak ali pa slab v obojem. Ubog pristašek je pač redom onim sedaj na „srečnem“ Kranjskem in na Goriškem tako trudaljubivim vihrávnikom vseh strane, ki se pobijajo veri in narodu v sramoto; onim, ki so tudi po Koroškem in celo po Štajarskem vsaj začeli že ta grobokopni poklic; onim, ki menjajoč svoje versko in narodno ter sploh vsako naziranje tako kot se menjuje suknje — osmešujejo za vedne čase sebe: vsepovsod darujoč ne Bogu in ne narodu, ampak samcat svojemu „zlatemu teletu“.

Uredn.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen za mesec julij 1901.

Duh krščanske pokornosti.

b) Posebni nameni.

5.) **Sv. Ciril in Metod.** Slovani, med njimi v prvi vrsti Slovenci. Edinost avstrijskih katoličanov.

6.) **Sv. Izaija, prorok.** Cerkevni in krščanski ljudski govorniki. Resnicoljubnost v katoliškem časopisju. Volitve na Ogerskem.

7.) **Praznik dragocene krvi Kristove.** Zadostno či-slanje sv. vere. Sad pietne krvi Kristove. Poganski misijoni.

8.) **Sv. Elizabeta, kraljica.** Krščanski vladarji. Cerkev na Španskem in Portugalskem. Zakonski mir.

9.) **Mučeniki Gorkumski.** Šolsko vprašanje. Osireteli otroci.

10.) **Sv. Felicitas in njeni sedmeri sinovi, mučenici.** Krščansko življenje v mestih in selih. Zabranitev mešanih za-konov. Izgojevališča.

11.) **Sv. Pij I., papež.** Sv. oče. Lohkomiselni mladi ljudje. Verske družbe na Francoskem.

N.

Raznoterosti.

4leten deček — morilec. V nekem dunajskem predmestju se je nedavno izvršil grozen dogodek. Tri-leten sinček nekega brivca je stal na vežinem pragu s koscem pomasnega kruha v roki. Do njega pride 4leten deček in mu hoče iztrgati kruh iz roke. Ker ga pa mali ne izpusti, potegne iz žepa črevljarsko šilo in mu je zabode v želodec. Otrok je vsled dobljene rane umrl. 4letni morilec je zbežal in še le za nekaj dni se je posrečilo dunajskim stražnikom ga zasačiti. Ime mu je Fran Vánek. Njegov 13letni brat je že v pri-silni delalnici. Stariši, pozor!

Kapelan Josip Potokar.